

ROZSUDOK

V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací v senáte zloženom z predsedu senátu Ing. JUDr. Miroslava Gavalca PhD. a členov senátu JUDr. Petra Paludu a JUDr. Eleny Berthotyovej PhD. v právnej veci navrhovateľov: **1/ Ing. P. R.**, nar. X., bytom S., X. S., **2/ J. H.**, nar. X., bytom L., X. Ž., **3/ Ing. J. B.**, nar. X., bytom J., X. P., **4/ J. R.**, nar. X., bytom B., X. Ž. **5/ J. H.**, nar. X., bytom B., X. Ž., **6/ Ľ. M.**, nar. X., bytom J., X. Ž., **7/ M. H.**, nar. X., bytom V. X. Ž., všetci zast: Ing. P. R. ako navrhovateľ 1/, právne zast. *JUDr. Dagmar Pikorovou*, advokátkou, s adresou advokátskej kancelárie Gaštanová č. 21, 010 07 Žilina, proti orgánu verejnej správy: **Slovenský pozemkový fond**, so sídlom Búdkova č. 36, 817 15 Bratislava, IČO: 17 335 345, o návrhu **pred nezákonným** zásahom vykonaným orgánom verejnej správy, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky návrh navrhovateľov 1/-7/ zo dňa 03.04.2013 v spojení s doplneným návrhom zo dňa 30.05.2013 **z a m i e t a**.

Účastníkom právo na náhradu trov konania **n e p r i z n á v a**.

O d ô v o d n e n i e

I.

Skutkový stav predchádzajúci zásahu

1. Návrhom z 03. apríla 2013 označeným ako „Návrh na začatie konania vo veci preskúmania postupu Slovenského pozemkového fondu – Bratislava, regionálny odbor Žilina, či je v súlade s Ústavou Slovenskej republiky a reštitučným zákonom“ a podaním na Krajský súd v Žiline dňa **17.04.2013** sa navrhovatelia domáhali, aby Krajský súd v Žiline na základe priložených dokladov spolu s administratívnym spisom Obvodného pozemkového úradu v Žiline č. ObPÚ 2008/01152/R preskúmal, či postup Slovenského pozemkového fondu – Bratislava, ako aj Regionálneho odboru v Žiline v súvislosti s bezplatným prevodom iných pozemkov vo vlastníctve štátu v primeranej výmere a bonite, v akej boli pôvodné pozemky, o ktorých bolo rozhodované Obvodným pozemkovým úradom v Žiline tromi samostatnými rozhodnutiami, a to zo dňa 28.08.2008, 26.02.2009 a 19.05.2011, ak je to možné v tej istej obci, v ktorej sa nachádza prevažná časť pôvodných pozemkov, do vlastníctva oprávnených osôb, je v súlade s Ústavou Slovenskej republiky a reštitučným zákonom č. 503/2003 Z.z.

2. Na základe uznesenia Krajského súdu v Žiline z 13. mája 2013 č. k. 21S/57/2013-54 požadujúceho od navrhovateľov, aby podľa § 43 ods. 1 a § 249 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku uviedli, aký konečný návrh vo veci robia, navrhovatelia prostredníctvom podania doručeným na konajúci krajský súd dňa 31.05.2013 sformulovali nasledujúcu požiadavku, že sa domáhajú vydania rozsudku, ktorým by Krajský súd v Žiline:

*„zakazuje odporcovi pokračovať v porušovaní práv navrhovateľov, a to určením ceny náhradného pozemku vo výške 3,32 EUR/m² (cena za stavebný pozemok) a následným krátením výmery prinavráteneho pozemku a ukladá mu uvedenú cenu určiť podľa príslušnej BPEJ tak, aby bol pridelený **náhradný poľnohospodársky pozemok v primeranej výmere a bonite podľa § 6 ods. 2 písm. a) zákona č. 503/2003 Z.z., ako v žiadosti o pridelenie náhradného pozemku zo dňa 03.12.2008 bolo navrhovateľmi RO SPF v Žiline navrhnuté, t.j. pridelenia náhradných pozemkov podľa § 6 ods. 7 zákona č. 503/2003 Z.z. a § 1 ods. 3 Nariadenia vlády č. 237/2010 konkrétne **poľnohospodársky pozemok CKN parc.č. 1387/3 vedená na LV č. X. v k.ú. B. s tým, aby ten bol oceňovaný na základe hodnoverných údajov katastra /§ 70 ods. 1 a § 71 ods. 3 zákona č. 162/1995 Z.z./ podľa § 14 ods. 3 a 4 vyhlášky FMCM č. 289/1990 Zb., a nie ako stavebný pozemok podľa čl. XIV, ods. 4 interného pokynu GR SPF, podľa ktorého sa poľnohospodárske pozemky*****

na základe územnoplánovacej informácie oceňujú ako stavebné pozemky i keď stavebnými pozemkami nie sú, a to do 15-tich dní od právoplatnosti rozsudku.“

Súčasne požadovali, aby orgán verejnej správy zaplatil navrhovateľom náhradu trov konania.

3. Na základe uvedeného doplnenia návrhu Krajský súd v Žiline zo dňa 11. septembra 2013 č. k. 21S/57/2013-77 postúpil vec Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej v odôvodnení rozsudku len „**Najvyšší súd**“) ako súdu vecne príslušnému.

Svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že podľa obsahu a povahy podania posúdil krajský súd podanie navrhovateľov ako návrh na začatie konania o ochrane pred nezákonným zásahom orgánu verejnej správy podľa Piatej hlavy Piatej časti Občianskeho súdneho poriadku (ďalej na účely rozsudku tiež „**O.s.p.**“) a ďalej v konaní postupoval podľa § 250v O.s.p.

II.

Argumenty o splnení podmienok

4. Navrhovatelia ani v pôvodnom návrhu a ani v nasledujúcich podaniach, a to najmä po vyslovení právneho názoru krajského súdu, že ide o konania o ochrane pred nezákonným zásahom orgánom verejnej správy, neposkytli súdom argumentáciu o splnení procesných podmienok uvedeného konania, t.j. o prípustnosti návrhu vzhľadom na to, že

- subjekt označený ako Slovenský pozemkový fond je orgánom verejnej správy,
- že ako orgán verejnej správy svojim konaním, ktoré nie je rozhodnutím, zasiahol, či už priamo alebo v jeho dôsledku, do práv či oprávnených záujmov navrhovateľov, a tento zásah je nezákonný,
- zásah trvá alebo hrozí jeho opakovanie,
- navrhovatelia vyčerpali všetky prostriedky, ktorých použitie umožňuje osobitný predpis, a
- návrh bol podaný do 30 dní odo dňa, keď sa navrhovatelia o zásahu dozvedeli a súčasne nie neskôr, ako jeden rok od vykonania zásahu.

5. Takisto navrhovatelia ani nebrojili proti prekvalifikovaniu ich pôvodného návrhu z 03. marca 2013 na návrh na začatie konania podľa § 250v O.s.p.

III.

Vyjadrenie orgánu verejnej správy/ stanovisko

6. Vo svojom vyjadrení zo dňa 10.02.2014 orgán verejnej správy vyslovil názor, že

- A. nemôže s požadovanou parc. č. 1387 nakladať, nakoľko k nej boli uplatnené reštitučné nároky, o ktorých nebolo zatiaľ rozhodnuté,
- B. nie je možné v konaní o ochrane pred nezákonným zásahom orgánu verejnej správy otázku ocenenia náhradného pozemku riešiť,
- C. návrh na začatie konania bol podaný po zákonom stanovenej lehote.

IV.

Právne názory konajúceho súdu

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „Najvyšší súd“) ako vecne príslušný súd (§ 10 ods. 2 v spoj. s § 246 ods. 2 písm. b/ O.s.p.) sa oboznámil tak s návrhom a ďalšími podaniami účastníkov, následne preskúmal pripojené listinné dôkazy v rozsahu a z dôvodov uvedených v návrhu postupom podľa zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok (v texte rozsudku tiež „O.s.p.“).

Nakoľko na nariadenom pojednávaní zistil, že procesná situácia, v ktorej sa navrhovatelia nachádzajú, nespĺňa zákonom predpokladané podmienky o konaní o ochrane pred nezákonným zásahom orgánu verejnej správy, návrh v zmysle § 250v ods. 4 posledná veta O.s.p. zamietol ako neprípustný.

Podľa § 250v ods. 3 O.s.p. návrh nie je prípustný, ak navrhovateľ nevyčerpal prostriedky, ktorých použitie umožňuje osobitný predpis, alebo ak sa navrhovateľ domáha len určenia, že zásah bol alebo je nezákonný. Návrh musí byť podaný do 30 dní odo dňa, keď sa osoba dotknutá zásahom o ňom dozvedela, najneskôr však do jedného roka odo dňa, keď k nemu došlo.

8. Z vyššie uvedeného obsahu návrhu, ako aj doplnenie návrhu Najvyššiemu súdu vyplynulo, že navrhovatelia a ich právna zástupkyňa nevenovali dostatočnú pozornosť splneniu podmienok prípustnosti konania o ochrane pred nezákonným zásahom vymedzených v ustanovení § 250v O.s.p. (viď bod č. 4).

9. Najvyšší súd už viackrát vo svojej judikatúre (napríklad rozsudok sp. zn. 5 Sžz/1/2009) zdôraznil, že základnou úlohou správneho súdu

aplikujúceho ust. § 250v ods. 1 O.s.p. za účelom rozhodnúť o návrhu smerujúcom proti tvrdenému zásahu orgánu verejnej správy je preveriť, či sa navrhovateľ skutočne prostredníctvom svojho návrhu domáha súdnej ochrany proti nezákonnej aktivite verejnej správy (materiálna stránka verejnej správy) a či navrhovateľom označená verejná správa skutočne ako orgán verejnej správy takúto aktivitu vykonala (formálna stránka verejnej správy). Uvedené je mimoriadne dôležité, nakoľko Občiansky súdny poriadok vzhľadom na mnohopočetnosť foriem verejnej správy vo svojej 5. časti obsahuje v súlade s čl. 46 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky viacero rôznych prostriedkov (mechanizmov) súdnej nápravy pochybení alebo nedostatkov verejnej správy, pričom výber konkrétneho mechanizmu je ponechaný celkom na dispozičnej vôli účastníka.

10. Na základe uvedeného súd konajúci v správnom súdnictve nesmie vo vzťahu k zvolenému prostriedku súdnej nápravy účastníkom zaujať žiadne iné stanovisko ako iba to, či tento prostriedok bol účastníkom zvolený správne vzhľadom na ním sledovaný cieľ. Navyše ho ani nesmie v konaní upozorňovať na nevhodnosť ním zvoleného prostriedku súdnej nápravy.

Podľa § 250v ods. 1 prvá veta O.s.p. fyzická alebo právnická osoba, ktorá tvrdí, že bola ukrátená na svojich právach a právom chránených záujmoch nezákonným zásahom orgánu verejnej správy, ktorý nie je rozhodnutím, a tento zásah bol zameraný priamo proti nej alebo v jeho dôsledku bol proti nej priamo vykonaný, môže sa pred súdom domáhať ochrany proti zásahu, ak taký zásah alebo jeho dôsledky trvajú alebo hrozí jeho opakovanie.

Podľa § 250v ods. 2 O.s.p. orgán, proti ktorému návrh smeruje, je orgán, ktorý podľa tvrdenia uvedeného v návrhu vykonal zásah; v prípade zásahu ozbrojených síl, ozbrojeného zboru alebo iného verejného zboru je to orgán, ktorý tento zbor riadi, alebo ktorému je taký zbor podriadený.

11. Z vyššie citovaného ustanovenia pre Najvyšší súd vyplýva, že spoločným znakom pre priznanie súdnej ochrany v prípade tvrdeného nezákonného zásahu orgánom verejnej správy je nežiaduci stav majúci svoj základ v mimozákonnom aktivizme (postupu, útoku) vo verejnej správe, a hoci sa nemal uskutočniť, tak sa v rozpore s požiadavkami zákonnosti konania zakotvenými v článku 2 ods. 2 ústavy realizuje, a po vyčerpaní osobe dostupných opravných prostriedkov bez odozvy vo forme nápravy dôsledkov nezákonného zásahu návrh včas predložený súdu jednoznačne a urgentne

vyžaduje súdnu pomoc vo forme nápravy tohto, pre navrhovateľa spoločensky neúnosného stavu.

12. V súvislosti s uvedeným Najvyšší súd už v svojej rozhodovacej činnosti dlhodobo zdôrazňuje nezastupiteľnú úlohu sťažnosti podanej podľa zákona č. 9/2010 Z.z. o sťažnostiach, ktorej účelom je naplniť generálnu úlohu zákonnej nápravy (tzn. generálneho opravného prostriedku) v prípade nezákonných zásahov orgánov verejnej správy.

Takisto osobitné právne úpravy môžu uprednostniť iné opravné prostriedky proti nezákonným zásahom v osobitných oblastiach verejnej správy. Jedným z možných prostriedkov je postup sťažovateľa podľa zákona č. 211/2000 Z.z. o slobodnom prístupe k informáciám, ktorý síce na takéto konanie predurčený nie je, avšak je možné podľa obsahu požadované informácie túto vyhodnotiť ako sťažnosť, poprípade námietku voči postupu orgánu verejnej správy. V prejednávanej veci aj orgán verejnej správy takto postupoval.

Podľa § 3 ods. 1 zák. č. 9/2010 Z.z. sťažnosť je podanie fyzickej osoby alebo právnickej osoby (ďalej len "sťažovateľ"), ktorým

a) sa domáha ochrany svojich práv alebo právom chránených záujmov, o ktorých sa domnieva, že boli porušené činnosťou alebo nečinnosťou (ďalej len "činnosť") orgánu verejnej správy,

b) poukazuje na konkrétne nedostatky, najmä na porušenie právnych predpisov, ktorých odstránenie je v pôsobnosti orgánu verejnej správy.

Podľa § 3 ods. 1 zák. č. 9/2010 Z.z. podanie sa posudzuje podľa obsahu.

13. Uvedená nezastupiteľnosť spočíva najmä v tom, že nielen navrhovateľ musí mať dojem, že upozornil na existenciu neželanej situácie, ale aj samotný orgán verejnej správy sa musí pred žiadosťou o poskytnutie súdnej ochrany „predsúdne“ dozvedieť o existencii situácie, ktorú navrhovateľ podľa svojho najlepšieho svedomia a vedomia klasifikuje ako nezákonný zásah. A to preto, aby bol nielen informovaný o dôvodoch, ktoré vedú navrhovateľa ku klasifikácii tejto situácie ako nezákonný zásah, ale najmä preto, aby mohol k týmto argumentom zaujať svoj právny postoj s tým, že pokiaľ sa s nimi stotožní, tak aj tento nezákonný zásah bez súdnej pomoci v medziach svojej právomoci odstráni.

V prípade, ak orgán verejnej správy sťažnosti ako predsúdneho prostriedku nápravy nevyhovie, je informovaný, že ďalším možným krokom sťažovateľa môže byť návrh na súdne konanie podľa § 250v O.s.p.

14. Nepochybne aj proces vybavovania sťažnosti vymedzuje plynutie zákonnej 30 dňovej lehoty. V danej veci orgán verejnej správy brojil proti tomu, že navrhovateľovi túto lehota márne uplynula, čo preukazoval svojim listom zo 14.12.2012 označeným ako „Oznámenie o výsledku prešetrenia námietok“.

15. Najvyšší súd má z príloh pripojených k pôvodnému návrhu z 03. apríla 2013, a to najmä

- zo žiadosti o poskytnutie náhrady (03.12.2008) požadujúcej pridelenie pozemkov v k.ú. B. na LV č. X.,
- zo stanoviska Slovenského pozemkového fondu z 11. januára 2013 reagujúceho na nespokojnosť navrhovateľov s postupom vecne príslušných organizačných útvarov Slovensko pozemku fondu a na nezákonnosť interných predpisov tohto subjektu,
- ako aj hore uvedeného oznámenia o výsledku prešetrenia námietok,
- resp. z listín predložených občianskym splnomocnencom navrhovateľov krátkou cestou na pojednávaní dňa 18. februára 2014, t.j.
 - o Odpoveď na stanovisko k nezákonnému postupu v SPF pri uspokojovaní reštitučného nároku zo dňa 22.01.2013,
 - o Rokovanie o pridelení náhradného pozemku - urgencia zo dňa 13.03.2013 a
 - o Reštitučné konanie podľa správneho poriadku zo dňa 09.04.2013 (všetky uvedené listiny spísané Ing. P. R.),

preukázané, že navrhovatelia sa najneskôr zo stanoviska Slovenského pozemkového fondu z 11. januára 2013 dozvedeli, že ich snahe o nápravu nimi tvrdeného nezákonného stavu pri pridelení náhrady zo strany orgánu verejnej správy nebude vyhovené.

Za tejto situácie boli navrhovatelia zaťažení povinnosťou podať návrh na začatie konania pred nezákonným zásahom orgánu verejnej správy najneskôr v 30 dňovej lehote, aby odvrátili hrozbu zamietnutia svoj návrh v návrhu z titulu neprípustnosti.

16. Na pojednávaní vykonanom dňa 18. februára 2014 Najvyšší súd, ako je zrejmé zo zápisnice o pojednávaní, bolo vykonané podrobné preskúmanie nejasností týkajúcich sa procesu uplatnenia opravných prostriedkov zo strane navrhovateľov. Napriek pomerne detailne vedenému zisťovaniu dátumu, kedy sa navrhovatelia dozvedeli negatívne stanovisko zo strany Slovenského pozemkového fondu k ich požiadavkám na nápravu stavu, ktorý je predmetom súdneho konania o nezákonnom zásahu, právny zástupca spoločne

so splnomocnencom navrhovateľov aj napriek zdôrazneniu vážnosti preukázania tejto skutočnosti pre vedenie ďalšieho konania nepreukázali, že by dodržali zákonnú 30 dňovú lehotu, a Najvyšší súd preto ustálil, že najneskôr im uvedená tridsaťdňová lehota začala plynúť od dátumu 22.01.2013 (t.j. od dátumu spísania odpovedi na list Slovenského pozemkového fondu z 11. januára 2013), hoci perfektný návrh bol podaný až 31.05.2013. Na pôvodný návrh podaný 17.04.2013, hoci aj tento nespĺňal požiadavku 230 dňovej lehoty, Najvyšší súd neprihliadol pre jeho nejasnosť.

Z uvedených dôvodov Najvyšší súd nemohol po vyhlásení rozsudku zohľadniť ďalšie podklady, ktorých sa občiansky splnomocnenec navrhovateľov prítomný na pojednávaní domáhal.

17. Takisto Najvyšší súd nemohol akceptovať ako efektívnu obranu argument právneho zástupcu navrhovateľov, že objektívna jednoročná lehota bola zo strany navrhovateľov splnená. V súvislosti s uvedenou argumentáciou Najvyšší súd zdôrazňuje, že pre plynutie lehoty na súdnu ochranu v tomto konaní je predovšetkým právne významné uplynutie subjektívnej lehoty.

Rovnako nemohol Najvyšší súd priznať relevanciu ďalším námietkam, ktoré navrhovatelia po obdržaní negatívneho stanoviska z 11. januára 2013 ďalej uplatňovali prostredníctvom hore uvedených podaní z 22.01.2013, 13.03.2013 a 09.04.2013.

V.

18. Na základe vyššie uvedených skutočností a vyslovených právnych názorov vyplýva, že navrhovateľ oneskorene podal návrh na začatie konania o ochrane pred nezákonným zásahom, hoci navrhovateľ tvrdí opak, a preto jeho návrh, je nutné v zmysle § 250v ods. 3 O.s.p. kvalifikovať ako neprípustný.

Podľa § 250v ods. 3 veta prvá O.s.p. platí, že návrh nie je prípustný, ak navrhovateľ nevyčerpal prostriedky, ktorých použitie umožňuje osobitný predpis, alebo ak sa navrhovateľ domáha len určenia, že zásah bol alebo je nezákonný. Ak súd dospeje k záveru o neprípustnosti návrhu, potom je povinný návrh v zmysle § 250v ods. 4 O.s.p. in fine zamietnuť.

19. Vzhľadom na hore uvedené skutkové zistenia a právne závery, ako aj na už spomenutú judikatúru Najvyššieho súdu, pri vyhodnotení aktuálnosti ktorej Najvyšší súd nezistil žiaden relevantný dôvod, aby sa od nej odchýlil (napríklad zásadná zmena právneho prostredia, zistenie odlišného skutkového

stavu alebo prijatie protichodného zjednocovacieho stanoviska), rozhodol tak, ako je uvedené vo výroku rozsudku.

20. O trovách odvolacieho súdneho konania rozhodol Najvyšší súd v súlade s § 250v ods. 5 O.s.p., podľa ktorého neúspešnému navrhovateľovi právo na náhradu trov tohto konania nevzniklo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu **nie je** prípustný opravný prostriedok (§ 250v ods. 7 O.s.p.).

V Bratislave dňa 18. februára 2014

Ing. JUDr. Miroslav Gavalec PhD.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia:
Emília Čičková